

gerne kun to vigtigere Punkter i Lovforslaget, som ogsaa den ærede Ordfører og det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds (Poul Christensen) meget rigtigt bemærkede, og det er Spørgsmaalet om, hvorvidt det skulde tillades at udbyde disse Ejendomme i Fæste, og Spørgsmaalet om, hvorvidt Kommunerne skulde kunne stilles ligesom Foreningerne. Paa disse to Punkter stillede man sig ikke imødekommende i Landstinget.

Jeg har i Landstinget, baade i Udvalget og i Salen, gjort, hvad jeg kunde, for at redde begge Dele, ikke fordi jeg mener, at det efter den Stemning, der er mellem Husmændene i Øjeblikket, er saa overordentlig praktisk med Fæste, men fordi jeg vedvarende er af den Mening, at efter den Bevægelse, der er, vil det være heldigt, at der bliver givet Lejlighed for Folk til at gøre Forsøg. Og med Hensyn til Kommunerne har jeg særlig søgt, om det ikke var muligt at bevæge Landstingets Flertal til at stille dem lige med Foreningerne. Men det var ikke muligt, det var for Landstingets Flertal noget af et Principspørgsmaal.

Ikke desto mindre mener jeg, at naar vi vedtage Loven, saaledes som den er nu, saa er der opnaaet meget. Det er første Gang, at man fra det andet Tings Side og fra Lovgivningsmagten som Helhed har anerkendt det som et Statsformaal, at store Gaarde nedlægges, for at der deraf kan oprettes mindre Jordbrug. Vi have vel anerkendt det som et Statsformaal, at der oprettes mindre Jordbrug, Huslodder, at der skaffes Jordlodder til Landarbejdere; dertil yder Staten nu sit Bidrag, dertil yder Staten sine billige Udlaan til 3 pCt. Men der kan i Danmark oprettes Huslodder af denne Art i Snese af Aar, uden at en eneste af vore store Gaarde nedlægges. Det, som er opnaaet ved denne Lov, er, at den Tanke, som Venstre i 50 Aar har gjort sig til Talsmand for, og som der er anstillet mange Forsøg paa at realisere, nu rykker Virkeliggørelsen nær. I det andet Ting er man i Princippet gaaet ind herpaa. Man har anerkendt, at med den sociale Udvikling, vi nu staa i, er det fornuftigt og rigtigt af Staten at række en direkte hjælpende Haand til, at store Gaarde, der nu en Gang egne sig dertil, nedlægges, stykkes ud, og at der paa dem oprettes mindre og middelstore Brug. Jeg finder, at denne Indrømmelse fra det andet Tings Side, denne Opgivelse af Princippet paa dette Punkt, er af den største Vigtighed, og jeg tror, det er

urigtigt, om vi ikke ville lægge Vægt paa det.

I det andet Ting har man udtrykkelig overfor en Udtalelse i Folketingsudvalget hævdet, at det, man vilde, var at sikre sig mod, at denne Udstykning ved Loven af Statens Midler ramte Bøndergaarde. Man kan sige, at det maaske er en ny Tale i det andet Ting, men det er en ikke uinteressant Tale, og jeg kan ikke sige andet, end at jeg kan slutte mig til Landstinget i saa Henseende. Jeg anser det i og for sig ikke for noget Statsformaal, eller Samfundsformaal, at Bøndergaardene udstykkes, thi jeg tror, at de gennemgaaende ikke have nogen Størrelse, der er uheldig. Men derimod mener jeg det rigtigt, at man fra Statens Side yder Støtte til, at de store Ejendomme udstykkes, og det er dette, man fra det andet Tings Side har erklæret sig villig til, ja, man har udtrykkelig villet begrænse det Tilskud, som Staten skulde give til Udstykning, til disse store Gaarde.

Hvis vi nu vedtage Lovforslaget, hvad jeg haaber, vi gøre, betyder det jo, at der i 5 Aar af Statskassen kan udlaanes 1 Mill. Kr. i Andenprioritetslaan til dette Øjemed. Hvis man tænker sig, at de Foreninger, der virke i samme Tid, ville kunne stille en Del paa Benene, og medregner Førsteprioritetslaanene, der jo i Regelen ville indbringe betydeligt mere, flere Gange mere end Andenprioritetslaanene, vil man se, at de i den Tid kunne indkøbe ret mange store Ejendomme, som egne sig til Udstykning, og ved hvis Udstykning der kan grundes en Mængde smaa og middelstore Hjem.

Maa jeg i Anledning af, at jeg nævner Ordet: „middelstor“, bemærke, at jeg ligesom det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds (Poul Christensen) ikke er nogen Beundrer af, at der udtrykkelig er nævnt en højere Grænse end de 12,000 Kroners Ejendomsskyld. Jeg mener godt, man kunde have begrænset sig hertil, i alt Fald med den Tilføjelse, der foretoges i dette Ting, at der kunde gøres en Undtagelse, og jeg vil sige, hvad jeg ogsaa sagde i Landstinget til de ærede Medlemmer, der havde stillet Forslaget, at for saa vidt det vilde falde i min Lod at administrere denne Lov, vil det kun blive meget undtagelsesvis, at man vil gaa op over de 12,000 Kr.

Saaledes som Sagen nu ligger for, er det sandt nok, at paa to Punkter, som jeg sætter Pris paa, har Landstinget skaaret væk, og paa andre Punkter har det rettet